

מפתח הבוסתן ועד לקובה, כשמשני צדיה מחיצות העשויות קנה קנה פחות משלשה טפחים בין זה לזה, דהוה ליה מחיצה מדין לבוד.

אזל רבא [הלך רבא] **שלפינהו**, שלף הקנים כ-א ממקומם, דסבירא ליה דאין צורך בזה, דכיון שבנה שם אותה קובה שהיא דירה, ממילא נעשה כל הבוסתן כחצר לאותה קובה וחשיב מוקף לדירה [וכדאמרינן לעיל [דף כד.], "פתח מתירו"].

ועוד **אזל** [הלכו] **רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע נקטינהו מבתריה** [לקחו הקנים משם] שלא יחזור רב הונא בר חיננא ויתקנם, דסבירא להו כרבא.

למחר בשבת, כשרצו לאכול ולטייל בבוסתן [ריטב"א], **איתיביה רבינא לרבא** שהיה סובר שאין צורך בתקנתא דרב הונא אף על גב שהקובה נבנתה שם לאחר שהוקף הבוסתן:

השבות בערב שבת בתוך עיר שיש לה חומה, הרי העיר כולה עד החומה חשובה לו כארבע אמות שהן מקום שביתת כל אדם, ומודד מחוץ לחומה אלפיים אמה וזה הוא תחום שבת שלו.

ואם לא היתה לה חומה, מודד מן הבתים החיצוניים של העיר אלפיים אמה.

של האפדנא, ונמצא שמוקף הבוסתן באותן מחיצות פנימיות.

סבר רב ביבי למימר: ליסמוך [להסתמך] **אגודא גוויאתא** [על אותן מחיצות פנימיות] ולהתיר הבוסתן בטלטול. (76)

אמר ליה רב פפי: וכי משום דאתו [שבאת] **ממולאי** [מבית עלי הכהן, שנגזר עליהן שימותו בקיצור "וקיטוע" שנים] **אמריהו מילי מולייאתא** [אומרים אתם דברים קטועים שאין להם רגלים]!?

הא ליכא למיסמך על אותן מחיצות פנימיות, דהנך מחיצות לגואי עבידן [המחיצות עשויות לפנים האפדנא] **לבראי** [לבוסתן החיצוני] **לא עבידן**, והוה ליה היקף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה. (77)

[שמועת "אבוורנקא" מתבארת על פי פירוש שני של רש"י].

ההיא אבוורנקא [כמין קובה] **דהוה ליה לריש גלותא בבוסתניה** [בפרדסו, כדרך המלכים] ולא היה הבוסתן מוקף לדירה. **אמר ליה ריש גלותא לרב הונא בר חיננא: ליעביד מר תקנתא** שנוכל לטלטל מפתח הבוסתן ועד הקובה שבפנים, כיון דלמחר **נאכול נהמא התם** [כי בדעתו לאכול פת בקובה בשבת].

אזל רב הונא בר חיננא, עבד כעין שביל

האפדנא, הוא הדין המחיצה הפנימית שהוקפה לדירה — שעכשיו היא מחיצת הבוסתן — מועלת לבוסתן לעשותו מוקף לדירה.

77. וכתב הריטב"א על פי דרכו, דהכי פירושו: דאין דומה כותל הפנימי לכותל החיצון. כי

הבוסתן כמוקף לדירה, כיון שאחת ממחיצותיו הוקפו לשם דירה.

76. וכתב הריטב"א על פי דרכו: שהיה סבור רב ביבי, שכשם שהמחיצה החיצונה הועילה לבוסתן מחמת היותה מוקפת לדירה בתוך

שבת בעיר חדשה [כדמפרש ואזיל] מודדין לה משיבתה [מן הבתים המיושבים], ולא מחומתה, ועיר ישנה מודדין לה מחומתה.

איזו היא חדשה ואיזו היא ישנה?

חדשה: שהוקפה בחומה ולבסוף ישבה העיר בדירין, [דחומתה לאו חומה היא לשויה כולה כארבע אמות הואיל ושיבתה "חדשה" שקדמה חומתה לשיבתה, לשון רש"י];

ישנה: שישבה בדירין ולבסוף הוקפה.

והאי בוסתנא נמי, שכבר הוקפה זה ימים רבים, וקובה זו עכשיו נבנית, והיקף הפרדס לאו אדעתא דהך דירה עבידא, כעיר שהוקפה ולבסוף ישבה, דמי! (78)

ואף רב פפא, דמתחלה פשוט היה לו כרבא ואף הלך ועשה מעשה, חזר בו, ואמר ליה רב פפא לרבא: והאמר רב אסי: מחיצות אדרכלין [בנאים] שעושיין לאכול שם עראי [ריטב"א] לא שמה מחיצה, דלא חשיבא מוקפת לדירה.

אלמא, כיון דלצניעותא בעלמא עבידא לה, ולמחר סתרי לה, לא הויא מחיצה.

הכא נמי — מחיצות הקובה — כיון דלצניעותא בעלמא [לאכול שם דרך עראי ואקראי, ולצניעותא שלא יראום מבחוץ כשיושבים שם — ריטב"א] עבידא, לא הויא מחיצה, ואין הקובה עצמה מוקפת לדירה, ובודאי שלא תתיר כל הבוסתן.

ואף רב הונא בריה דרב יהושע חזר בו, ואמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא: והאמר רב הונא: מחיצה העשויה לנחת [שלא לדור שם, אלא להשתמר מה "שיניחו" שם], לא שמה מחיצה, ואף קובה זו שלא נעשית אלא להניח שם לבושיהן וטליתותיהן שפושטין שם ושאר כלי תשמישם, אינה מחיצה, ואינה מוקפת לדירה.

דהא רבה בר אבוח היה מערב לה לכולה לכל העיר מחווא, ערסייתא ערסייתא, שכונות שכונות, ולא עירב את כל העיר בעירוב אחד.

ועל אף שהיו כל מבואות העיר המפולשות כלפי קצה העיר סגורות במחיצות, בכל זאת לא נחשבה מחווא כעיר אחת המוקפת חומה [היכולה לערב עירוב אחד בין כל תושביה] משום פירי, החפירות בצורת שוחות [פיר = שוחה] המפרידות בין השכונות, דבי תורי המיועדות לאכסן בהם את הגרעינים למאכל

נכשר במחיצות הפנימיות, דהוה ליה כהוקף ולבסוף פתח, דאינו מכשיר.

78. שמועה זו נתבארה על פי משמעות רש"י. וראה בריטב"א שהרחיב בשמועה זו באופן אחר.

הכותל הראשון נעשה בתחלה גם לצורך הבוסתן להיות חוצץ בין הטרקלין והבוסתן, וכיון שנעשה לדירה מפני צורך האפדנא, הרי נעשה לדירה גם לבוסתן. אבל הפנימיים לא נעשו כלל לצורך הבוסתן, כי אחר שנעשה הכותל החיצוני נעשו הכתלים הפנימיים. וכיון שכן, משנפל הכותל החוצץ בין האפדנא והבוסתן אין הבוסתן

השוורים, שהיו אותן חפירות עמוקות יותר מעשרה טפחים.

ולא הועילו המחיצות שבראשי המבואות להחשיב את כל השכונות כמקום אחד היות ואותן המחיצות נועדו לשמור את הגרעינים שבחפירות ולא לצורך דיורין.

והא פירי דבי תורי — כמחיצה העשויה לנחת דמיא שאינה מועילה.

קרי עליהו ריש גלותא, על רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע, שלא נזכרו אתמול שצריך לתיקונו של רב הונא בר חיננא, ומנעוהו מלשוב ולתקן, ועכשיו נעשו חכמים לאסור: **"חכמים המה להרע, ולהיטיב לא ירעו"** אתמול.

שנינו במשנה: **אמר רב אלעאי, שמעתי מרבי אליעזר שמקיפין שלא לשם דירה ואפילו בית כור:**

ואמרינן: **מתניתין — דקתני שאין מקיפין אלא עד בית כור [שלשים בתי סאה] — דלא כחנניה [יש מפרשים: משמיה דרבי אליעזר, ויש מפרשים משמיה דנפשיה — ריטב"א].**

דתניא: חנניה אומר: ואפילו היא בית ארבעים סאה כאסטרטיא של מלך [רחבה שאחרי הארמון].⁽⁷⁹⁾

אמר רבי יוחנן: ושניהם, רבי אלעאי וחנניה ממקרא אחד דרשו שיטתם:

שנאמר: בימים ההם חלק חזקיהו ממות

ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא וגו'. **ויהי ישעיהו לא יצא** [טרם הספיק לצאת אל] **הצר התיכונה** ודבר ד' היה אליו לאמר. שוב ואמרת אל חזקיהו וגו' הנני רפא לך.

ויש בפסוק זה קרי וכתוב:

כתיב: "העיר" התיכונה, וקרינן: "הצר" התיכונה [הפנימית שמאחורי הארמון]!

מכאן לאיסטריטיא של מלך, שהיו גדולים כעיריות בינוניות! וכיון דקרי לה "הצר" שדרכה להיות מוקפת לדירה, אף על גב שבאמת היתה רחבה שאחורי הבתים שאינה מוקפת לדירה, נקטי מינה אסמכתא, דכל השיעור הזה יש לו דין חצר לטלטל בכולה, [ריטב"א].

ובמאי קמיפלגי הני תנאי?

מר סבר: עיירות בינויות הויין בית כור.

ומר סבר: ארבעים בית סאה הויין.

ומפרשינן לקרא: **וישעיהו שהיה אצל חזקיהו [כשהיה חולה] — מאי בעי התם?**

כלומר: למה רצה לצאת אל החצר התיכונה שאחורי הבית, שאינו דרך יציאה?!

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מלמד, שחלה חזקיה, וחלך ישעיהו ממנו, על דעת (והושיב) [להושיב — גאון יעקב] ישיבה של תלמידים לעסוק בתורה על פתחו בתוך החצר התיכונה, כדי שלא יהא רשות למלאך המות ליכנס שם, [שדברי תורה קולטין למלאך המות — יעב"ץ. וכעין

שהרי אסטרטיא אינה מקום דירה, וכמו שכתב רש"י גופיה לקמן סד"ה התיכונה.

79. וכתב רש"י: "ושם היו מטיילים תמיד, אלמא איכא דירה בהכי", ודבריו צריכין תלמוד,